

Språkutviklende og inkluderende samtaler

Innhold

Introduksjon til kurset	3
Om kurset	4
Å tilpasse samtalen	4
Tre tips til å tilpasse samtalen	5
Oppsummering og refleksjoner	6
Seks prinsipper for andrespråklæring gjennom samtaler	7
Prinsipp 1: Deltakerne trenger å forstå det som blir sagt	7
Prinsipp 2: Deltakerne må bruke nye ord og uttrykk selv	7
Prinsipp 3: Deltakerne må få anledning til å strekke språket	8
Prinsipp 4: Deltakerne trenger modeller for måter å bruke språket på	8
Prinsipp 5: Det er viktig å kunne bruke morsmålet som ressurs	9
Prinsipp 6: Det er lettere å lære språk i forbindelse med et innhold	10
Oppsummering og refleksjoner	10
Bruk av flere sanser	11
Koble språkøvelser til bevegelse	12
Oppsummering og refleksjoner	12
Spill og øvelser for mer aktiv læring	13
Oppsummering og refleksjoner	14
Språklæring med sanger, vers og regler	15
Oppsummering og refleksjoner	16
Flere nyttige ressurser til bruk i språklæring	17
Eksempler på aktiviteter og spill i språktrening	17
Forslag til sanger og vers	17

Introduksjon til kurset

Velkommen til dette kurset som handler om hvordan samtaler med voksne innvandrere kan være inkluderende og språkutviklende.

Kurset kan dere ta individuelt eller i en gruppe. Etter de ulike seksjonene i kurset, er det en kort oppsummering samt nyttige spørsmål dere kan snakke om i grupper eller reflektere over selv.

Når man lærer et nytt språk er det viktig å delta i samtaler for å utvikle muntlige språkferdigheter. Språktrening er et viktig supplement til den offentlige språkopplæringen. Gjennom mangfoldige møteplasser skapes det flotte arenaer for å øve på muntlige norskferdigheter.

Når voksne innvandrere lærer å snakke norsk, trenger de motivasjon og støtte for å komme seg videre i sin språkutvikling. Derfor kan det være nyttig med noen gode tips og verktøy dere kan benytte for å gi best mulig støtte og veiledning.

Gode norskkunnskaper er avgjørende for at innvandrere kan engasjere seg i arbeids- og samfunnsliv. Å bidra til at flere lærer norsk er derfor et sentralt tiltak for å øke innvandreres samfunnsdeltakelse. Ved deltakelse i frivillige organisasjoner og ulike aktiviteter kan innvandrere få norsk språktrening gjennom å praktisere dagligtale.

En del innvandrere med lang botid og arbeidserfaring har begrenset evne til å kommunisere på norsk og mangler kunnskap om det norske samfunnet. I denne sammenhengen kan frivillige organisasjoner spille en viktig rolle ved å tilby språktrening til innvandrere som ikke har tilgang til et offentlig tilbud om norskopplæring.

Frivillige organisasjoner tilrettelegger for å skape uformelle læringsarenaer som språkkaféer og ulike aktiviteter som kombinerer språktilbud med andre møteplasser. Gjennom språktreningen får deltakerne mulighet til å praktisere norsk muntlig og øve på dagligtale.

Det er viktig å understreke at norsktrening eller språktrening ikke er en erstatning for den mer formelle norskopplæringen som tilbys i introduksjonsprogrammet. Snarere handler det om å legge til rette for at de som ønsker å lære norsk, har en mulighet til å praktisere språket i en uformell setting.

Å organisere språktrening innebærer å legge til rette for at de som vil lære norsk, har noen å praktisere norsk med.

Dette kurset handler om samtaler i språktrening, med vekt på hvordan slike samtaler kan være inkluderende og språkutviklende.

Målgruppen for dette kurset er frivillige og ansatte som arbeider med språktrening i frivilligsentraler og frivillige organisasjoner.

Håper kurset gir dere inspirasjon, nyttig kunnskap og gode tips dere kan bruke i egne samtalegrupper for språktrening.

Om kurset

Kurset er lagt opp til at det kan gjennomføres i grupper og individuelt. Etter de ulike seksjonene er det lagt inn noen problemstillinger som det kan settes av tid til å diskutere eller reflektere over. Spørsmålene er bare til inspirasjon og for å få i gang en eventuell dialog.

For å skape motivasjon og støtte deltakerne trenger for å komme seg videre i sin språkutvikling, kan det være nyttig med noen gode tips og verktøy dere kan benytte for å gi best mulig støtte og veiledning.

Videoene er en enkel innlesning av kursets manus, slik at man får variasjon i kurset og ikke må lese veldig mye tekst selv. Det kan spesielt være gunstig når kurset gjennomføres i gruppe. Ser dere videoene i fullskjerm, så må dere lukke dem for å komme tilbake til meny og for å komme videre i kurset.

Teksten som presenteres i videoene er det samme som du finner i dette dokumentet.

Dette er til dere som foretrekker å lese teksten selv, eller vil lagre til senere.

Dette er et introduksjonskurs som gjerne kan benyttes i opplæring av nye frivillige, men er også flott som en oppfriskning eller som en innledning til dialog med de frivillige i språktrening.

Å tilpasse samtalen

Vi vet at man lærer best ved å være aktiv selv, dermed er det å få delta i samtaler en viktig vei til språklæring.

Å delta i tilpassede samtaler når man lærer et nytt språk er viktig for å lære å forstå og bruke et grunnleggende ordforråd og vanlige uttrykksmåter man hører i hverdagen. Gjennom slike samtaler får man anledning til å høre andre snakke, stille spørsmål, få forklaringer og selv prøve ut hvordan ord og uttrykk brukes i setninger.

Tilpassede samtaler gir mulighet til å utvikle ordforrådet og lære mer enn det mest grunnleggende, så man blir i stand til å forstå og selv uttrykke seg om flere emner.

En hovedoppgave for den frivillige er å engasjere og involvere deltakerne i samtaler.

Men hvordan bør samtalen være for at deltakerne skal kunne delta og lære mer norsk?

Tre tips til å tilpasse samtalen

For det første bør man tilpasse tempoet etter nivået til deltakerne

Når man snakker med nybegynnere bør man snakke litt saktere og tydeligere enn vi pleier når vi snakker med morsmålsbrukere. Det kan også være lurt å begrense ordforrådet for nybegynnere, og bruke de mest vanlige ordene.

Det er også viktig med gjentakelser og å legge inn litt ekstra tid etter spørsmål så alle får tenkt seg om og får mulighet til å svare. Det er lurt å ikke stille mer enn ett spørsmål om gangen, og kanskje gjenta spørsmål slik at alle oppfatter dem.

Å bruke et enkelt ordforråd, å legge inn pauser og ha et avpasset tempo er altså viktig for å inkludere nybegynnere i samtalen.

For det andre bør ikke den frivillige snakke for mye selv

I tradisjonelle undervisningsøkter i klasserommet kan læreren noen ganger bruke opp mot 70-80 prosent av tiden.

I språktrening er det best å fordele tiden slik at alle får snakke litt.

Det kan for eksempel bety at du innleder ganske kort om tema, eller forklarer hvordan øvelser eller oppgaver skal gjøres.

Deretter leder du samtalen ved å stille spørsmål og fordele ordet. Det kan også være lurt å passe på at alle blir invitert til å være med i samtalen, og at de som trenger det blir oppmuntret og støttet.

Det er også lurt å legge opp til at deltakerne stiller hverandre spørsmål og svarer hverandre parvis av og til, slik at alle får snakket mest mulig.

For det tredje må det være rom for feil

Tidligere var man ofte opptatt av korrekthet i språklæring.

Nå vet vi at det er mye viktigere å legge vekt på kommunikasjon og forståelse. Den frivillige trenger ikke å kommentere og rette feil, men heller omformulere det deltakeren sier, slik at de får høre en riktig versjon av det de selv sa.

Når man er opptatt av forståelse og kommunikasjon i språklæring, ser man språk som et system for å skape mening, ikke som et sett av regler.

Det viktigste er å kunne bruke språket til å fortelle og spørre om det man lurer på og forstå det andre sier, ikke at alt man sier er riktig.

Kommunikasjonen hemmes ikke nødvendigvis så mye av manglende ordforråd, feil uttale eller ordstilling, hvis samtalepartneren er innstilt på å støtte og forstå.

Oppsummering og refleksjoner

Vi har nå snakket en del om hvordan samtaler kan tilpasses slik at de både er inkluderende og språkutviklende for deltakerne.

Avslutningsvis vil vi gjerne oppsummere det vi har vært gjennom:

Å bruke et enkelt ordforråd, å legge inn pauser og ha et avpasset tempo er altså viktig for å inkludere nybegynnere i samtalen.

Benytt nå noen minutter til å reflektere over problemstillinger som presenteres under.

Spørsmålene er bare til inspirasjon og for å få i gang en eventuell dialog.

Drøft gjerne i gruppe eller reflekter for deg selv

1. Hvilke utfordringer opplever dere ved å tilpasse språktreningen eller samtaler til nivået til deltakerne? Hvordan løser dere dette?
2. Hvordan sørger dere for at alle deltakerne får den oppmuntringen de trenger til å delta aktivt i språktreningen?
3. Nevn gjerne andre ting som må tilrettelegges for ved gjennomføring av språktrening

Seks prinsipper for andrespråklæring gjennom samtaler

Prinsipp 1: Deltakerne trenger å forstå det som blir sagt

I språktrening er det viktig å tilpasse språket i samtalen etter deltakernes nivå, slik at de forstår det som blir sagt.

Stopp opp og still spørsmål

Forståelse er vesentlig for å kunne lære gjennom samtaler, og det finnes både verbale og ikke-verbale måter å styrke forståelsen på. Visuell støtte er en viktig non-verbal måte å skape forståelse på.

Hvis man prøver å forklare ordet på norsk, er det lurt å bruke enkle ord og gjerne eksempler. Det kan også være stor hjelp i å bruke ikke-verbale ressurser som kroppsspråk, gester, stemmebruk, mimikk og miming for å forklare ord og uttrykk.

Ved hjelp av tegning, bilder og konkrete gjenstander, kan man også visualisere hva man snakker om slik at det gir flere innganger til forståelse. Det er lurt å stimulere flere sanser når man lærer, og visuell støtte gir flere knagger å henge nye ord på.

Prinsipp 2: Deltakerne må bruke nye ord og uttrykk selv

Den som skal utvikle et andrespråk må få anledning til å være aktiv og bruke språket selv.

For å kunne være muntlig aktiv må alle få mulighet til å delta i samtaler.

Det bør derfor være rom for både de innadvendte og de utadvendte, så alle føler seg inkludert og får lyst til å delta.

Å legge til rette for at alle i gruppa får snakket litt hver gang er en viktig oppgave for den frivillige. En annen viktig oppgave er å skape en avslappet stemning slik at alle ønsker å delta. Et trygt læringsmiljø er avgjørende for å tørre å kaste seg ut i en samtale på et nytt språk.

Trygge samtalegrupper vil være mest lærerike for alle, for da tør alle å kaste seg ut i samtalen uten å være redd for å mislykkes.

Når voksne innvandrere deltar i samtale, kan mange trenge støtte for å videreutvikle norskferdighetene sine. En viktig form for støtte er å bygge videre på det deltakerne sier, ved å bekrefte, omformulere og utvide utsagnet.

Når du omformulerer og utvider utsagnet, vil deltakeren oppleve å bli forstått og ha sagt noe som er gyldig, og dermed oppleve mestring. Dette gir en følelse av å lykkes og gir lyst til å prøve igjen.

Prinsipp 3: Deltakerne må få anledning til å strekke språket

Å strekke seg språklig betyr å prøve å si noe som egentlig er litt for vanskelig, men som man klarer når man får god hjelp og støtte.

Det er nemlig når man prøver noe nytt og tar språklige sjanser at man kommer videre i sin språklige utvikling. Når man tar sjanser gjør man ofte feil, og det å gjøre feil er viktig for å lære noe nytt. Dette kan man gjerne fortelle deltakerne, slik at de vet at prøving og feiling er en naturlig del av språklæring, og at det er bra å gjøre feil når man lærer norsk, og at det må til for å bli flinkere.

For å bli språklig utfordret trenger man å få mer krevende oppgaver eller litt vanskelige spørsmål, men ikke mer krevende enn at man klarer det med støtte.

Her er noen eksempler på støtte

- En liste med ord man har fått forklart og forstått, og har øvd på før man skal bruke dem selv
- Bilder brukes som støtte og huskehjelp når man skal fortelle noe eller beskrive noe,
- Alle svarer på samme type spørsmål i en runde, slik at man kan lytte til hvordan andre svarer og bruke det som mønster for det man sier selv.

Prinsipp 4: Deltakerne trenger modeller for måter å bruke språket på

Vi mennesker lærer mye av å etterligne og kopiere. Å kopiere og gjenbruke ord og uttrykk er lurt når man lærer et nytt språk.

Språklige modeller gir deltakerne mulighet for å kopiere og bruke ord og uttrykk videre på nye måter.

Og språklig modellering innebærer å vise eksempler på riktige formuleringer eller setninger som deltakerne kan bruke som mal eller mønster.

Du som samtalepartner kan modellere for deltakerne ved å lage riktige setninger av de ordene de allerede kan, men binde setningen bedre sammen og lage en korrekt setning. På denne måten får deltakeren språklige modeller som de kan kopiere og etterligne.

Det er veldig bra hvis deltakerne kan bruke den frivilliges setninger og uttryksmåter som mønster for egne formuleringer, eller bruke ord og uttrykk videre i egne setninger.

Vi lærer ofte språk i blokker og helheter og forstår ut fra sammenhengen hvordan de kan brukes.

Det er fordi vi har etterlignet språklige mønstre og modeller, og lært dem utenat så vi kan bruke dem videre i egne setninger.

Prinsipp 5: Det er viktig å kunne bruke morsmålet som ressurs

I all språklæring er alle språk man kan fra før en viktig ressurs som hjelper oss å lære og forstå ord og uttrykk på et nytt språk. Morsmålet er spesielt viktig fordi det er det språket vi kan best, og som vi kan forklare begreper med. Morsmålet hjelper oss å koble vår begrepsforståelse til ord på det nye språket vi lærer. Dermed gir de nye ordene mening for oss.

Det er lurt å benytte de språklige ressursene man har tilgang til for å øke forståelsen.

La deltakere med felles morsmål hjelpe hverandre med forklaringer, slik at de kan koble norske ord og uttrykk til språk de kjenner fra før. Det finnes også mange apper og digitale ordbøker som kan være til hjelp, slik at alle kan henge med og forstå det som blir sagt.

Det er positivt å benytte flere språk som ressurs for å forstå norske ord og uttrykk, men ikke slik at noen føler seg utenfor eller at et annet språk dominerer på språktrening.

Det gjelder å finne en god balanse.

I de fleste samfunn i verden er flerspråklighet regelen heller enn unntaket. Det finnes mellom 6000 og 7500 språk i verden, og bare 192 FN-land.

Det betyr at de fleste mennesker lever i flerspråklige samfunn.

Derfor kan mest sannsynligvis mange av deltakerne på språktrening ikke bare ett, men flere språk fra før, og de har erfaring med språklæring.

Alle ord på alle språk man kan litt eller mye av, enten muntlig eller også skriftlig, vil være en språklig ressurs som er til hjelp og støtte når man lærer et nytt språk.

Kanskje er det et ord som ligner litt, kanskje brukes de samme fremmedordene både på norsk og deltakernes morsmål, men med litt ulik uttale.

Prinsipp 6: Det er lettere å lære språk i forbindelse med et innhold

Det er enklere å lære ord og uttrykk i en tematisk sammenheng som gjør det lett å huske og assosiere og koble ord og uttrykk sammen. Gjerne om et tema som er av interesse eller som oppleves nyttig og viktig.

Når man har noe man gjerne vil uttrykke fordi man har en mening eller en opplevelse man vil dele, så kan man forsere språklige hindre fordi man så gjerne vil bli forstått.

Det er en setting som gjør at man kanskje er villig til å ta språklige sjanser, kaste seg ut i noe nytt og prøve å uttrykke seg utenfor den sikre komfortsonen av ting man har sagt før. Og når man opplever å bli forstått, opplever bekræftelse og støtte når man prøver å strekke seg språklig, så øker motivasjonen for å prøve å uttrykke sine tanker og meninger selv om det er vanskelig.

Oppsummering og refleksjoner

Vi har nå snakket en del om hvordan samtaler kan foregå slik at de både er inkluderende og språkutviklende for deltakerne.

Avslutningsvis vil vi gjerne oppsummere det vi har vært gjennom:

- tempo er avpasset og det er nok pauser og tid til å tenke
- den frivillige snakker ikke for mye selv, men legger til rette for andre
- stemningen er trygg slik at alle får lyst til å være med i samtalen
- det blir gitt muligheter til å forstå det som blir sagt
- alle får støtte og oppmuntring til å delta
- det er språklige modeller man kan etterligne
- man blir utfordret til å strekke språket og ta noen sjanser
- morsmål brukes som en ressurs
- man snakker om emner deltakerne er opptatt av, og har meninger om

Bruk av flere sanser

Språklæring er en mental aktivitet som foregår i hjernen vår, men informasjonen vi trenger for å lære får vi gjennom kroppen og sansene våre. Vi skal derfor snakke mer om bruk av flere sanser i språklæring.

For det første finnes det mange former for ikke-verbal støtte vi kan benytte oss av i norsktrening/språktrening, for eksempel kroppsspråk, mimikk, gester, stemmebruk osv.

Det er også mange ulike former for visuell støtte som er nyttig i språklæring, for eksempel bilder, tegninger, filmsnutter, konkrete gjenstander, samt å vise til seg selv eller andre eller omgivelsene for å tydeliggjøre hva man snakker om.

Når man sier et ord samtidig som man helt tydelig viser hva dette ordet betegner, bruker deltakerne både syn og hørsel samtidig.

Det er nyttig å få input gjennom ører og øyne samtidig for å bedre forståelsen for nye ord, og for nybegynnere er det bedre å være litt ekstra tydelig enn at det er tvil om hva man mener.

For det andre er det viktig å benytte tilgjengelige språklige ressurser i norsktrening eller språktrening.

Vi kan selvfølgelig prøve å forklare hva vi mener på norsk, ved å bruke andre ord og uttrykke oss på enklere måter, eller ved å snakke langsomt og tydelig og gjenta flere ganger. Men det er også smart å bruke felles språk og morsmål som en ressurs i språklæring. Vi knytter det nye og ukjente vi lærer til det som er kjent fra før.

Vi kan oppmuntre til denne koblingen ved å spørre deltakerne hva nye ord på norsk heter på deres morsmål, enten de slår opp ordet eller kan forklare hverandre betydningen når flere har felles morsmål.

For det tredje er det viktig med variasjon, aktivitet og bevegelse i språklæring. Derfor er det bra å legge til rette for øvelser der deltakerne er aktive og hører og bruker ord og uttrykk mange ganger, og der de er nødt til å lage spørsmål og setninger selv.

Den danske forskeren Kasper Madsen hevder at vi sanser og forstår verden gjennom bevegelse, derfor er også bevegelse viktig når vi lærer. Det vil si at kroppen er viktig for vår erkjennelse, og at vi ikke lærer bare med hodet, men med hele kroppen.

Noe av grunnen til at vi lærer bedre når vi beveger oss er at det skapes flere forbindelser i hjernen.

Dermed får hukommelsen flere knagger å henge informasjonen på, og vi husker bedre det vi lærer. Dette er et argument for å få deltakerne opp fra stolen og bevege seg mens de er på språktrening.

Koble språkøvelser til bevegelse

Vi kan også koble språkøvelser til bevegelse.

En god oppvarming i starten av en samling er å aktivere ordforrådet til deltakerne ved å repetere og hente fram ord de allerede kan om et emne eller som de øvde på forrige gang.

Man kan begynne med å be deltakerne tenke et minutt eller to på hva de vet om emnet, og prøve å huske ord i en bestemt kategori, for eksempel klesplagg, matvarer, farger, måneder eller ukedager, tall 1-50, ord som begynner på A, ord knyttet til temaet vinter, jul, skole eller lignende.

Man kan ta en runde ping-pong med ord:

to og to sender ord knyttet til et bestemt tema fram og tilbake mellom seg.

Dette kan gjøres som en lek der man sender en gjenstand eller kaster en ball eller ertepose fram og tilbake, enten i par, eller i gruppe, og hver person sier et ord når de sender ballen videre.

Å sende en gjenstand fram og tilbake, reise og sette seg, eller kaste og ta imot en ball samtidig som man øver på nye ord gjør at vi kobler den mentale aktiviteten til fysisk aktivitet og at vi bruker kroppen samtidig som vi bruker hjernen.

Som nevnt tidligere er det altså slik at det skapes flere forbindelser i hjernen dersom vi beveger oss når vi lærer.

Oppsummering og refleksjoner

Vi har nå snakket en del om hvordan samtaler kan foregå slik at de både er inkluderende og språkutviklende for deltakerne.

Avslutningsvis vil vi gjerne oppsummere det vi har vært gjennom:

- Elevaktiv læring med variasjon er viktig også for voksne.
- All læring er kroppslig læring. Vi sanser og forstår verden gjennom bevegelse, derfor er det viktig å bruke flere sanser når man lærer, også fysisk bevegelse, som å gå, løpe, tegne, bruke håndbevegelser osv.

Spill og øvelser for mer aktiv læring

For å skape variasjon og aktivitet kan vi for eksempel bruke ulike hjelpemidler når vi øver muntlige ferdigheter.

En vanlig øvelse som fungerer godt i alle grupper er å beskrive eller snakke om et bilde med mange detaljer, som kan vises på tavla eller skrives ut. Samtaler rundt bilder og opplevelser er inkluderende for alle deltakere, også for dem som ikke kan lese eller skrive. Man kan gjerne ha idémyldring om emnet på forhånd, slik at alle får aktivert de ordene de kan fra før, og høre nye ord som andre kan, og få dem forklart eller oversatt ved behov.

Dersom alle i gruppa kan lese, kan man lage ordkort for å lære og øve på ord i en tematisk sammenheng. Det er enkelt å lage ordkort selv ved å skrive tematiske ordlister på et ark, for eksempel 24 ord knyttet til temaet vinter. Arket klippes opp i lapper og deltakerne trekker hver sin lapp og lager en setning eller et spørsmål der de bruker ordet på lappen.

Ordkort kan også brukes for å øve på å forklare ord, som i spillet Alias.

Altså: du trekker en lapp med et ord på, og du skal forklare hva som står der uten å si ordet. For eksempel trekker jeg ordet «ball», og så sier jeg: «Jeg kan kaste og sparke den, jeg kan leke og spille med den». Det er lurt å modellere eller vise et eksempel eller to først, slik at oppgaven er tydelig for alle. Ordene bør være konkrete og mulige å forklare. Det er mye språklæring i å forklare et ord med sine egne ord.

Bildekort er en god støtte for å øve på nye ord og uttrykk eller lage setninger og ha samtaler på norsk.

Det er også inkluderende for alle deltakere uavhengig av deres skriftlige ferdigheter.

Opgaven kan være enten å trekke kort og forklare hva det er bilde av som andre må gjette, lage spørsmål eller setninger med ordet det er bilde av, beskrive bildet eller ha en samtale om bildet.

Kortstokk og brettspill kan også brukes i språktrening, for eksempel stigespill som spilles sammen med bildekort, ordkort eller en liste med spørsmål.

Hver gang terningkastet bringer deg til en stige, må du forklare et bilde eller ord, lage en setning med et ord, eller svare på et spørsmål.

Dette kan også gjøres i kortspill når du trekker et bestemt kort eller når du ikke kan legge ut kort.

Man kan øve på å si datoer og klokkeslett ved å trekke lapper med digitale tidspunkt, bilde av analoge klokker eller datoer skrevet med tall. Man kan også øve på å uttale tall ved å trekke lapper med tall, eller regnestykker der man skal lese oppgaven høyt og si svaret.

Hvis man skal øve tall med regnestykker må man først forsikre seg om at alle i gruppa mestrer hoderegning med ulike regnearter.

Oppsummering og refleksjoner

Vi har nå snakket en del om hvordan vi kan bruke visuell støtte i samtaler for å skape variasjon, men samtidig sørge for at samtalen både er inkluderende og språkutviklende for deltakerne.

Avslutningsvis vil vi gjerne oppsummere det vi har vært gjennom:

- Vi kan gjerne bruke ordkort og bildekort som konkret og visuell støtte når vi øver på å lage spørsmål, setninger og ordforklaringer, som i Alias.
- Vi kan også bruke slike ord- og bildekort sammen med brettspill og kortspill.
- Vi kan lage konkurranser eller stafetter omkring ordforklaringer og temalæring i fellesskap.

Språklæring med sanger, vers og regler

For mange kan det hjelpe å få støtte av rim og rytme og en fin melodi for å huske ord og uttrykk på norsk. Når vi bruker sanger, vers og regler i språktrening fører det ofte til gjentakelser, noen ganger til utenatlæring, og i hvert fall til variasjon og forhåpentligvis motivasjon.

Kanskje kan noen spille gitar som akkompagnement, eller man kan sette på et lydspor eller en video mens man synger, og bringe inn et musikalsk element i språktreningen.

Det kan være mye god språklæring i sangtekster.

Man kan begynne med enkle og langsomme barnesanger, for eksempel Bæ bæ lille lam, Bjørnen sover eller Lille Petter edderkopp, gjerne med håndbevegelser.

Man kan synge rolige sanger av Lillebjørn Nilsen, for eksempel Barn av regnbuen, Crescendo i gågata eller Far har fortalt.

Man kan prøve morsomme sanger som Matpakkespisevise eller Kanskje kommer kongen av Knutsen og Ludvigsen, og etterhvert raske sanger som Godmorgen Norge.

Mer avanserte språkbrukere kan bli utfordret med raske tungetvister-sanger av for eksempel Øystein Sunde, som Kjekt å ha, Bleieskiftarbeider eller Sokka mine.

Man kan snakke om ordene i tekstene først, øve uttale og snakke om betydningen, før man hører og synger flere ganger sammen. Eller hvis ordene er kjent fra før, kan man få vite tittelen og kanskje se et bilde, deretter høre sangen og gjette på ord og innhold.

Sanger kan være en hjelp når man vil øve uttale, fordi det kan være lettere å øve mange ganger på en sang enn å lese en tekst mange ganger.

Viderekomne deltakere kan jobbe med forståelse i mer avanserte sanger.

De kan se tittelen først og gjette hva sangen handler om. Så kan de lytte uten å se teksten, og skrive ord og setninger mens de lytter, og etterpå lytte med tekst før man snakker om innholdet og forklarer ord. På denne måten bruker de både ører, øyne og hender i språktrening, før de til slutt også synger og bruker sin egen stemme.

Å kjenne noen norske sanger og musikk gir også mulighet for å ta del i det kulturelle fellesskapet. Det er fint å kjenne til sanger man ofte hører i ulike sammenhenger, som bursdagssangen, Lucia-sangen, julesanger og sanger vi hører på 17. mai.

Det kan være gøy å synge med lydspor fra Spotify eller youtube-video med tekster. Å lære sanger og vers utenat er bra både for språklæring og for å kunne gjenkjenne og være med å synge sanger vi bruker til ulike årstider og høytider.

Oppsummering og refleksjoner

Vi har nå snakket en del om hvordan vi kan bruke visuell støtte i samtaler for å skape variasjon, og hvordan man kan bruke ulike hjelpemidler når vi øver muntlige ferdigheter.

Visuell støtte og hjelpemidler:

- Vi kan gjerne bruke ordkort og bildekort som konkret og visuell støtte når vi øver på å lage spørsmål, setninger og ordforklaringer, som i Alias.
- Vi kan også bruke slike ord- og bildekort sammen med brettspill og kortspill.
- Vi kan lage konkurranser eller stafetter omkring ordforklaringer og temalæring i fellesskap.
- Vi kan bruke sanger og vers i språktrening, både for å gi flere anledninger til å øve på norsk, men også for å ta del i det kulturelle fellesskapet rundt høytider og bursdager.
- Musikk og annen kreativ aktivitet kan bedre både læringsmiljø og læring, i tillegg til å gi muligheter for gjentakelser og utenatlæring, og dessuten bidra til god stemning, variasjon og læringsglede.

Benytt nå gjerne noen minutter til å reflektere over problemstillinger som presenteres under. Spørsmålene er bare til inspirasjon og for å få i gang en eventuell dialog.

Drøft gjerne i gruppe eller reflekter for deg selv

1. Er det noen spill eller øvelser som fungerer bedre i deres grupper?
2. Hvordan tilpasser dere dette hvis det er stor forskjell i språklige nivåer på deltakerne?
3. Benytter dere sanger, vers og regler i språktrening? Hvordan fungerer det?
4. Reflekter og diskuter eventuelle utfordringer. Kan dere komme med innspill til løsninger?
5. Har dere andre eksempler på tekster som fungerer?

Flere nyttige ressurser til bruk i språklæring

Vi håper at dere har fått noen nyttige innspill i dette kurset som dere kan bruke videre.

Flere idéer finner dere på nettsidene vi har linket til i teksten under. Her har vi også samlet flere eksempler på aktiviteter og spill som kan benyttes i språktrening, samt en liste med eksempler på sanger og viser som kan benyttes.

Vi ønsker dere lykke til med inkluderende, språkutviklende og støttende samtaler i språktreningen deres!

Noen nyttige lenker til relevante nettsider:

- [Sanitetskvinnene](#) - bli kjent med hvordan Sanitetskvinnene gjennomfører deres aktivitet Språkvenn
- [Røde Kors](#) - bli kjent med hvordan Røde Kors driver norsktrening
- sprak.frivilligsentral.no - her finner du eksempler på språklæring i frivilligsentralene
- [Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse](#) - ressurser for norsktrening
- [IMDi](#) - Lær fra andre

Eksempler på aktiviteter og spill i språktrening

- Familietid - kort med spørsmål designet til å bli bedre kjent med hverandre, kan kjøpes hos Ark
- New Amigos - språkspill på blant annet arabisk-norsk og ukrainsk-norsk.
- [Bruk av spill for å lære språk](#): daglig leder v/ Moss Frivilligsentral har skrevet en god artikkel med tips til bruk av spill for å lære språk
- [Basiskunnskap](#) - læremidler for voksenopplæringen og for språklige minoriteter i barneskole, ungdomsskole og videregående skole
- [FuelBox](#) - spørsmålkort og samtale startere
- Spill Snakk Om Penger - kort om personlig økonomi, kan kjøpes hos blant annet Norli
- Alias - ordforklaringsspill med bildekort. Finnes også i "junior" versjon med enklere ord
- Heil-spillet - et spill med samtale startere om følelser, tanker og situasjoner

Forslag til sanger og vers

Det kan være mye god språklæring i sangtekster

- Enkle og langsomme barnesanger, for eksempel Bæ bæ lille lam, Bjørnen sover eller Lille Petter edderkopp, gjerne med håndbevegelser
- Rolige sanger av Lillebjørn Nilsen, for eksempel Barn av regnbuen, Crescendo i gågata eller Far har fortalt
- Morsomme sanger som Matpakkespisevise eller Kanskje kommer kongen av Knutsen og Ludvigsen, og etterhvert raske sanger som Godmorgen Norge
- Mer avanserte språkbrukere kan bli utfordret med raske tungetvister-sanger av for eksempel Øystein Sunde, som Kjekt å ha, Bleieskiftarbeider eller Sokka mine.